

Suvestinė redakcija nuo 2007-04-01 iki 2007-12-31

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [96-3519](#), i. k. 1041010ISTA0IX-2251

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINIŲ ĮMONIŲ
Į S T A T Y M A S**

2004 m. birželio 1 d. Nr. IX-2251
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato juridinių asmenų, kuriems suteiktas socialinės įmonės statusas, su šiuo statusu susijusias teises ir pareigas, šio statuso įgijimo ir netekimo pagrindus ir tvarką, apibrėžia socialinėse įmonėse įdarbinamų asmenų tikslines grupes, nustato darbo santykių šiose įmonėse ypatumus, reglamentuoja valstybės pagalbą socialinėms įmonėms.

2. Įstatymo nuostatos yra suderintos su šio įstatymo priede nurodytais Europos Sąjungos teisės aktais.

2 straipsnis. Socialinių įmonių tikslas

Socialinių įmonių tikslas – įdarbinant šiame įstatyme nurodytoms tikslinėms grupėms priklausančius asmenis, praradusius profesinį ir bendrąjį darbingumą, ekonomiškai neaktyvius, negalinčius lygiomis sąlygomis konkuruoti darbo rinkoje, skatinti šių asmenų grįžimą į darbo rinką, jų socialinę integraciją bei mažinti socialinę atskirtį.

3 straipsnis. Socialinė įmonė

1. Socialinė įmonė – tai šio įstatymo nustatyta tvarka šį statusą įgijęs Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, kuris tenkina visas šias sąlygas:

1) *neteko galios nuo 2006-11-01;*

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [X-872](#), 2006-10-19, Žin., 2006, Nr. 116-4405 (2006-10-31), i. k. 1061010ISTA000X-872

2) darbuotojai, priklausantys šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytoms tikslinėms asmenų grupėms, sudaro ne mažiau kaip 40 procentų metinio vidutinio sąrašuose esančių darbuotojų skaičiaus, bet tikslinėms asmenų grupėms priklausančių darbuotojų skaičius yra ne mažesnis kaip keturi. Tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų dalis nuo vidutinio sąrašuose esančių darbuotojų skaičiaus apskaičiuojama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka;

3) steigimo dokumentuose yra nurodyti šio juridinio asmens veiklos tikslai, susiję su tikslinėms grupėms priklausančių asmenų įdarbinimu, jų darbinių ir socialinių įgūdžių lavinimu bei socialine integracija;

4) nevykdo veiklos, įtrauktos į socialinių įmonių neremtinų veiklos rūšių sąrašą, kuri tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, arba iš tokios veiklos gautos pajamos sudaro ne daugiau kaip 20 procentų visų šio juridinio asmens pajamų.

2. Neįgaliųjų socialinė įmonė – šio įstatymo nustatyta tvarka šį statusą įgijęs Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, kuris atitinka visas šias sąlygas:

1) atitinka šio straipsnio 1 dalies 1, 3 ir 4 punktuose nurodytas sąlygas;

2) darbuotojai, priklausantys neįgaliųjų tikslinei grupei, sudaro ne mažiau kaip 50 procentų jos metinio vidutinio sąrašuose esančių darbuotojų skaičiaus, iš jų neįgalieji, turintys I ar II

invalidumo grupę, ar neįgalieji, kuriems nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis arba neviršijantis 55 procentų darbingumo lygis, arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, – ne mažiau kaip 40 procentų metinio vidutinio sąrašuose esančių darbuotojų skaičiaus.

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA000X-1040

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

3. Kai šiame įstatyme vartojama sąvoka „socialinė įmonė“, ta norma yra bendra, taikoma ir neįgaliųjų socialinėms įmonėms, o kai norma yra speciali, taikoma tik neįgaliųjų socialinėms įmonėms, tai vartojama sąvoka „neįgaliųjų socialinės įmonės“.

4. Valstybė įstatymų nustatytais priemonėmis teikia pagalbą juridiniams asmenims, turintiems socialinės įmonės statusą.

4 straipsnis. Socialinėse įmonėse įdarbinamų asmenų tikslinės grupės

1. Pagal šį įstatymą socialinėse įmonėse remiamas įdarbinimas asmenų, kurie priklauso bent vienai iš šių tikslinių grupių:

1) neįgalieji, turintys I, II ar III invalidumo grupę arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį, ar neįgalieji, kuriems nustatytas neviršijantis 55 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis (nesvarbu, ar yra užsiregistravę teritorinėje darbo biržoje, ar ne);

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA000X-1040

2) ilgalaikiai bedarbiai, kurių nedarbo trukmė nuo užsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje dienos yra ilgesnė kaip dveji metai;

3) asmenys, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus likę ne daugiau kaip penkeri metai, jei nedarbo trukmė nuo užsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje dienos yra ilgesnė kaip vieni metai;

4) motina arba tėvas, viena (-as) faktiškai prižiūrinti (-is) ir auklėjanti (-is) vaiką iki aštuonerių metų, jei nedarbo trukmė nuo užsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje dienos yra ilgesnė kaip šeši mėnesiai;

5) asmenys, grįžę iš laisvės atėmimo vietų, kai laisvės atėmimo laikotarpis buvo ilgesnis kaip šeši mėnesiai, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo jų paleidimo iš pataisos įstaigų dienos yra įsiregistravę teritorinėje darbo biržoje, ir jei šios registracijos trukmė yra ne trumpesnė kaip šeši mėnesiai.

2. Neįgalieji, turintys I, II ar III invalidumo grupę arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį, ar neįgalieji, kuriems nustatytas neviršijantis 55 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, siekiantys įsidarbinti socialinėje įmonėje, darbo biržoje įsiregistruoti neprivalo. Jie turi pateikti darbdaviui neįgalumo faktą patvirtinantį dokumentą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA000X-1040

3. Teritorinės darbo biržos privalo parengti turimą informaciją apie šioje darbo biržoje įregistruotus, šio straipsnio 1 dalies 2–5 punktuose nurodytoms tikslinėms grupėms priklausančius asmenis, jeigu tokios informacijos pageidauja socialinės įmonės statuso siekiantis ar jį turintis juridinis asmuo.

4. Šio straipsnio 1 dalies 2–5 punktuose nurodyti asmenys priskiriami nurodytoms tikslinėms grupėms dar vienus metus po to, kai pirmą kartą įsidarbino, neatsižvelgiant į tai, ar jie buvo bent vieną kartą atleisti iš darbo, ar ne.

5. Savivaldybė ir teritorinė darbo birža teikia rekomendacijas socialinei įmonei dėl konkrečių asmenų, priklausančių tikslinėms grupėms, įdarbinimo.

5 straipsnis. Darbo santykių ir darbo apmokėjimo ypatumai

1. Darbo santykius socialinėje įmonėje reglamentuoja Darbo kodeksas, šis įstatymas ir kiti teisės aktai.

2. Šalių susitarimu su darbuotoju, priklausančiu tikslinei grupei, gali būti sudaroma terminuota darbo sutartis, bet ne trumpesniai kaip 6 mėnesių laikotarpiui. Sudarant darbo sutartis su šiais darbuotojais negali būti sulygstamas išbandymas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA00X-1040

3. Tikslinei grupei priklausančio asmens priėmimas į darbą negali būti pagrindas atleisti kitą toje įmonėje dirbantį darbuotoją.

4. Darbuotojams, priklausantiems tikslinėms grupėms, jų pageidavimu ir darbdavio sutikimu gali būti nustatyta skirtinga kasdienio darbo (pamainos) pradžia ir pabaiga, ne visas darbo laikas Darbo kodekso nustatyta tvarka.

5. Darbo įstatymų nustatyta tvarka tikslinėms asmenų grupėms priklausantiems asmenims gali būti nustatytos mažesnės darbo normos, negu jos paprastai nustatytos analogiškiems darbams toje pačioje socialinėje įmonėje ar kitose panašiose įmonėse, tačiau šių asmenų darbo užmokestis dėl nustatytų mažesnių normų bei mažesnio darbo našumo negali būti sumažintas. Papildomas darbdavio išlaidas dėl mažesnio šių darbuotojų darbo našumo šio įstatymo nustatytais būdais kompensuoja valstybė.

6. Tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų dalyvavimo jų darbo laiku mokymuose ir socialinių įgūdžių lavinimo priemonėse laikas įskaitomas į jų darbo laiką ir už jį mokamas ne mažesnis kaip jų vidutinis darbo užmokestis.

ANTRASIS SKIRSNIS SOCIALINĖS ĮMONĖS TEISĖS IR PAREIGOS

6 straipsnis. Socialinės įmonės teisės

Socialinė įmonė turi teisę:

1) gauti iš teritorinės darbo biržos jos turimą informaciją apie joje įregistruotus asmenis, priklausančius tikslinėms grupėms, bei atlikti jų atranką prieš priimant dirbti;

2) gauti valstybės pagalbą pagal šį įstatymą ir kitus teisės aktus, įskaitant nustatančius smulkaus ir vidutinio verslo subjektų rėmimą, bei socialines programas, finansuojamas valstybės biudžeto ir pinigų fondų lėšomis;

3) nemokamai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų informaciją jų kompetencijai priskirtais klausimais;

4) įstatymų nustatytais atvejais gauti paramą iš kitų Lietuvos ir užsienio asmenų;

5) naudotis kitomis įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais lengvatomis.

7 straipsnis. Socialinės įmonės pareigos

Socialinė įmonė privalo:

1) pagal šio įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytą planą vykdyti priemones, skirtas asmenų, priklausančių tikslinėms grupėms, darbinių ir socialinių įgūdžių lavinimui bei socialinei integracijai, sudaryti jiems sąlygas dalyvauti kitose tam skirtose priemonėse;

2) sąžiningai naudotis teisės aktų suteiktomis teisėmis bei lengvatomis, nenaudoti socialinės įmonės statuso nesąžiningai konkurencijai;

3) naudoti gautas valstybės pagalbos lėšas tik šio įstatymo 2 straipsnyje nurodytais tikslais, o kitas gautas paramos lėšas – taip pat tik pagal tikslinę jų paskirtį;

4) saugoti dokumentus, patvirtinančius darbuotojų priklausymą tikslinėms grupėms, taip pat kas mėnesį iki kito mėnesio 15 dienos teikti teritorinei darbo biržai ataskaitas apie tikslinėms grupėms priklausančių asmenų priėmimą į darbą bei atleidimą iš darbo ir apie tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų skaičių, jų dalį tarp visų socialinės įmonės darbuotojų;

5) Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka kas ketvirtį iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio 25 dienos, o metams pasibaigus – iki kitų metų kovo 1 dienos pateikti Vyriausybės įgaliotai institucijai ataskaitą apie iš visų šaltinių gautą ir panaudotą valstybės pagalbą;

6) teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais sudaryti bei Vyriausybės įgaliotai institucijai teikti metinę finansinę atskaitomybę.

TREČIASIS SKIRSNIS

SOCIALINĖS ĮMONĖS STATUSO ĮGIJIMAS IR NETEKIMAS

8 straipsnis. Socialinės įmonės statuso įgijimas

1. Socialinės įmonės statusą juridiniam asmeniui jo prašymu Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka suteikia Vyriausybės įgaliota institucija.

2. Prie prašymo suteikti socialinės įmonės statusą pridedami šie dokumentai:

- 1) juridinio asmens registravimo pažymėjimo kopija;
- 2) juridinio asmens steigimo dokumentų kopijos;
- 3) veiklos (verslo) planas;
- 4) tikslinėms grupėms priklausančių asmenų socialinių įgūdžių lavinimo bei socialinės integracijos priemonių planas;
- 5) praėjusių dvejų metų finansinės atskaitomybės dokumentai;
- 6) paskutinio ketvirčio Valstybinio socialinio draudimo ir sveikatos draudimo fondo lėšų finansinės ataskaitos kopija;
- 7) Valstybinės mokesčių inspekcijos pažyma apie atsiskaitymus su valstybės ir savivaldybių biudžetais;
- 8) jeigu buvo atliktas paskutinių finansinių metų auditas, jo ataskaitų ir išvadų dėl įmonės veiklos tęstinumo kopijos;
- 9) turto (pastato, žemės ir kt.) nuosavybę patvirtinančių dokumentų, susijusių su darbo vietų steigimu ar pritaikymu, kopijos.

3. *Neteko galios nuo 2005-07-14.*

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

4. Šio straipsnio 2 dalies 5–8 punktuose nurodyti dokumentai pateikiami tik tuo atveju, jeigu iki kreipimosi suteikti socialinės įmonės statusą juridinis asmuo jau vykdė ūkinę veiklą.

5. Veiklos (verslo) plano ir tikslinėms grupėms priklausančių asmenų socialinių įgūdžių lavinimo bei socialinės integracijos priemonių plano struktūrą ir vertinimo kriterijus nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

6. Socialinės įmonės statusas nesuteikiamas, jeigu:

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA00X-1040

- 1) pateikti ne visi reikalingi dokumentai;
- 2) juridinis asmuo neatitinka šio įstatymo 3 straipsnyje nustatytų sąlygų;
- 3) nustatoma, kad juridinis asmuo pateikė apie save neišsamią arba klaidingą informaciją;
- 4) pateiktas veiklos (verslo) planas neatitinka Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytų kriterijų;
- 5) tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų socialinių įgūdžių lavinimo bei socialinės integracijos priemonių planas neatitinka Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytų kriterijų;
- 6) juridinis asmuo yra įsiskolinęs savo darbuotojams, turi neatidėtų įsiskolinimų valstybės biudžetui ar Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui;
- 7) su prašymu suteikti socialinės įmonės statusą kreipiasi juridinis asmuo, kuriam anksčiau šio įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktuose nurodytais pagrindais panaikintas socialinės įmonės statusas, jei nuo sprendimo panaikinti socialinės įmonės statusą priėmimo dienos praėjo mažiau nei vieni metai.

7. Atsisakius suteikti socialinės įmonės statusą, tas pats juridinis asmuo gali iš naujo kreiptis dėl jo suteikimo ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo dienos, kurią buvo priimtas sprendimas nesuteikti socialinės įmonės statuso, išskyrus šio straipsnio 7 dalies 1 punkte nurodytą atvejį.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA00X-1040

9 straipsnis. Prašymo suteikti socialinės įmonės statusą nagrinėjimas

1. Vyriausybės įgaliota institucija ne vėliau kaip per 30 dienų nuo visų būtinų dokumentų pateikimo dienos išnagrinėja gautą prašymą suteikti socialinės įmonės statusą ir priima sprendimą dėl socialinės įmonės statuso suteikimo. Jeigu kartu su prašymu pateikiami ne visi šio įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nurodyti dokumentai, Vyriausybės įgaliota institucija nustato terminą, per kurį juridinis asmuo privalo pateikti trūkstamus dokumentus. Apie priimtą sprendimą dėl socialinės įmonės statuso suteikimo Vyriausybės įgaliota institucija ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo sprendimo priėmimo praneša pareiškėjui.

2. Socialinės įmonės statusas paprastai suteikiamas neterminuotam laikui, kol juridinis asmuo atitinka šio įstatymo 3 straipsnyje nustatytas sąlygas. Vyriausybės įgalios institucijos motyvuotu sprendimu socialinės įmonės statusas gali būti suteiktas ir kitam laikotarpiui, bet ne trumpesniai kaip treji metai. Pasibaigus šiam laikotarpiui, socialinės įmonės statusas juridiniam asmeniui gali būti suteikiamas šio įstatymo nustatyta tvarka.

3. Jei atsisakoma suteikti socialinės įmonės statusą, sprendime išdėstomi atsisakymo motyvai.

10 straipsnis. Socialinės įmonės pažymėjimas

1. Priėmus sprendimą suteikti socialinės įmonės statusą, juridiniam asmeniui išduodamas Vyriausybės įgalios institucijos nustatytos formos pažymėjimas.

2. Priėmus sprendimą juridinį asmenį pripažinti neįgaliųjų socialine įmone, jam išduodamas Vyriausybės įgalios institucijos nustatytos formos pažymėjimas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

11 straipsnis. Socialinės įmonės statuso netekimas

1. Socialinės įmonės statuso netekimo pagrindai yra šie:

1) juridinis asmuo pateikia prašymą panaikinti socialinės įmonės statusą;

2) juridinis asmuo raštu praneša apie priimtą sprendimą jį pertvarkyti ar reorganizuoti;

3) socialinė įmonė daugiau kaip šešis mėnesius per praėjusių kalendorinių metų laikotarpį neatitiko šio įstatymo 3 straipsnyje nustatytų sąlygų;

4) socialinė įmonė nesilaiko sutartinių įsipareigojimų pagal sutartį dėl subsidijų išmokėjimo ir panaudojimo tvarkos;

5) paaiškėja, kad socialinė įmonė piktnaudžiavo savo socialinės įmonės statusu ar vykdė nesažiningą konkurenciją, ar netinkamai naudojo pagalbai skirtas lėšas, ar nepateikė apie jas ataskaitos arba kitaip pažeidė jos veiklą reglamentuojančius teisės aktus.

2. Socialinė įmonė privalo pranešti socialinės įmonės statusą suteikusiai Vyriausybės įgaliotai institucijai apie visus pagrindus, kuriems atsiradus gali būti panaikinamas socialinės įmonės statusas, per 15 dienų nuo tų pagrindų atsiradimo dienos.

3. Socialinės įmonės valdymo organas apie įmonės reorganizavimą, likvidavimą ar pertvarkymą privalo pranešti socialinės įmonės statusą suteikusiai Vyriausybės įgaliotai institucijai ne vėliau kaip per tris dienas nuo sprendimo dėl jos reorganizavimo, likvidavimo ar pertvarkymo priėmimo dienos.

4. Sprendimą panaikinti socialinės įmonės statusą Vyriausybės įgaliota institucija priima ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo pagrindo priimti sprendimą panaikinti šį statusą nustatymo dienos.

12 straipsnis. Juridinių asmenų registro duomenys apie socialinę įmonę

1. Socialinės įmonės statusą suteikianti institucija ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo sprendimo suteikti socialinės įmonės statusą priėmimo dienos apie tai praneša Juridinių asmenų registru.

2. Be kituose įstatymuose nurodytų duomenų, Juridinių asmenų registre papildomai nurodomi šie socialinės įmonės duomenys:

- 1) juridinio asmens socialinės įmonės statusas;
- 2) socialinės įmonės statuso suteikimo data.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VALSTYBĖS PAGALBA SOCIALINĖMS ĮMONĖMS

13 straipsnis. Valstybės pagalbos socialinei įmonei rūšys

1. Socialinei įmonei gali būti skiriama šių rūšių valstybės pagalba:

- 1) darbo užmokesčio ir valstybinio socialinio draudimo įmokų dalinė kompensacija;
- 2) subsidija darbo vietoms įsteigti, neįgalių darbuotojų darbo vietoms pritaikyti ir jų darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti;
- 3) subsidija tikslinėms grupėms priklausantiems darbuotojams mokytis.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų valstybės pagalbos rūšių, neįgaliųjų socialinei įmonei gali būti skiriama papildoma šių rūšių valstybės pagalba:

- 1) subsidija neįgalių darbuotojų darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti;
- 2) subsidija papildomoms administracinėms ir transporto išlaidoms kompensuoti;
- 3) subsidija asistento (gestų kalbos vertėjo) išlaidoms kompensuoti.

14 straipsnis. Darbo užmokesčio ir valstybinio socialinio draudimo įmokų dalinė kompensacija

1. Darbo užmokesčio ir valstybinio socialinio draudimo įmokų dalinė kompensacija yra skirta kompensuoti socialinei įmonei papildomas išlaidas, susijusias su tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų darbinių įgūdžių stoka, jų mažesniu darbo našumu ar ribotu darbingumu.

2. Kompensacija apskaičiuojama procentais nuo kiekvienam socialinėje įmonėje dirbančiam tikslinei grupei priklausančiam darbuotojui tą mėnesį apskaičiuoto visų rūšių darbo užmokesčio, tačiau neviršijant dviejų tą mėnesį galiojusių Vyriausybės patvirtintų minimalių mėnesinių algų dydžio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumos.

3. Už kiekvieną I ar II invalidumo grupę arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį turintį neįgalų darbuotoją ar neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas neviršijantis 55 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, skiriama kompensacija sudaro 60 procentų šio straipsnio 2 dalyje nurodytos sumos.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA000X-1040

4. Už kiekvieną III invalidumo grupę turintį neįgalų darbuotoją ir už kiekvieną šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 2–5 punktuose nurodytai tikslinei grupei priklausančią darbuotoją skiriama kompensacija sudaro 50 procentų šio straipsnio 2 dalyje nurodytos sumos.

15 straipsnis. Subsidija darbo vietoms įsteigti, neįgalių darbuotojų darbo vietoms pritaikyti ir jų darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti

1. Subsidija darbo vietai socialinėje įmonėje įsteigti gali būti skiriama esant visoms šioms sąlygoms:

1) jeigu ją įsteigus socialinės įmonės vidutinis sąrašuose esančių darbuotojų skaičius padidėja, palyginti su vidutiniu sąrašuose esančių darbuotojų skaičiumi per praėjusius 12 kalendorinių mėnesių;

2) ši darbo vieta bus išlaikyta ne trumpiau kaip 36 mėnesius;

3) į šią darbo vietą įdarbinami tikslinėms grupėms priklausantys asmenys.

2. Subsidijos darbo vietai įsteigti dydis gali sudaryti ne daugiau kaip 70 procentų (neįgalus darbuotojo darbo vietai įsteigti – ne daugiau kaip 90 procentų) visų tam tikslui reikalingų išlaidų, tačiau subsidija vienai darbo vietai negali būti didesnė kaip 40 subsidijos skyrimo mėnesį galiojančių Vyriausybės patvirtintų minimalių mėnesinių algų dydžio.

3. Subsidija neįgalus darbuotojo darbo vietos pritaikymo ir jo darbo priemonių įsigijimo ar pritaikymo išlaidoms kompensuoti gali būti skiriama tik jei šios išlaidos reikalingos pašalinti kliūtims įmonėje, atsirandančioms dėl darbuotojų negalios ir trukdančioms jam atlikti darbo funkcijas. Subsidijos neįgalus darbuotojo darbo vietai pritaikyti ir jo darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti dydis gali sudaryti ne daugiau kaip 90 procentų visų tam tikslui reikalingų išlaidų, tačiau ši subsidija vienai darbo vietai negali būti didesnė kaip 40 subsidijos skyrimo mėnesį galiojančių Vyriausybės patvirtintų minimalių mėnesinių algų dydžio.

16 straipsnis. Subsidija tikslinėms grupėms priklausantiems darbuotojams mokyti

1. Siekiant kompensuoti socialinių įmonių išlaidas tikslinėms asmenų grupėms priklausančių darbuotojų mokymui, šioms įmonėms gali būti skiriama subsidija. Šie mokymai turi būti skiriami socialinės įmonės veiklai reikalingai darbuotojų kvalifikacijai kelti.

2. Subsidija tikslinėms grupėms priklausantiems darbuotojams mokyti gali sudaryti:

1) bendrojo pobūdžio mokymui – iki 80 procentų reikalingų išlaidų;

2) specialiam mokymui – iki 45 procentų reikalingų išlaidų.

3. Šiame įstatyme bendrojo pobūdžio mokymas yra asmens ar asmenų grupės mokymas, tiesiogiai nesusijęs su asmens atliekamu darbu ar pareigomis socialinėje įmonėje, arba toks mokymas, kurio metu gautus įgūdžius bei žinias asmuo galėtų pritaikyti ir kitoje darbovietėje. Specialus mokymas yra asmens ar asmenų grupės mokymas, kuris tiesiogiai susijęs su atliekamu darbu ar pareigomis socialinėje įmonėje ir kurio metu gauti įgūdžiai ir žinios negali būti pritaikyti arba gali būti ribotai pritaikyti kitoje darbovietėje. Mokymas laikomas specialiu, jei nėra nustatyta, kad tai yra bendro pobūdžio mokymas.

4. Subsidijuojamos šios bendrojo pobūdžio ir specialiam mokymui reikalingos išlaidos:

1) išlaidos mokytojų (auklėtojų, instruktorių, socialinių darbuotojų) darbo apmokėjimui ir socialiniam draudimui už tą laiką, kai jie tiesiogiai dirba su besimokančiais asmenimis;

2) mokytojų (auklėtojų, instruktorių, socialinių darbuotojų) ir besimokančių asmenų kelionių, susijusių su mokymu, išlaidos;

3) kitos būtinos išlaidos (metodinė literatūra, smulkios priemonės, darbo medžiaga ir pan.);

4) darbo užmokestis besimokantiems asmenims, apskaičiuotas už jų mokymosi laiką.

5. Šio straipsnio 4 dalies 4 punkte nurodytų išlaidų bendra suma negali viršyti bendros 1–3 punktuose nurodytų išlaidų sumos.

17 straipsnis. Subsidija neįgalių darbuotojų darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti

1. Siekiant kompensuoti neįgaliųjų socialinių įmonių išlaidas, skirtas kliūtims, susidarantioms dėl neįgalus darbuotojo negalios ir trukdančioms darbuotojui patekti į darbo vietą ar įmonėje esančias poilsio patalpas, pašalinti, skiriama subsidija neįgalių darbuotojų darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti.

2. Subsidija šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms išlaidoms kompensuoti gali sudaryti ne daugiau kaip 70 procentų šių išlaidų sumos.

18 straipsnis. Subsidija papildomoms administracinėms ir transporto išlaidoms kompensuoti

1. Siekiant kompensuoti neįgaliųjų socialinių įmonių papildomas administravimo išlaidas, susidarantiems dėl neįgalių darbuotojų darbo, skiriama subsidija papildomoms administracinėms išlaidoms kompensuoti.

2. Jeigu socialinė įmonė organizuoja joje dirbančių neįgalių darbuotojų, turinčių I ar II

invalidumo grupę arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį, ar neįgalių darbuotojų, kuriems nustatytas neviršijantis 55 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, vežimą į darbą ir iš darbo, taip pat šių neįgalių darbuotojų, sudarius su jais namudinio darbo sutartis, darbui namuose reikalingų medžiagų, detalių, gaminių, ir kt. vežimą į namus ir iš namų, šiai įmonei gali būti skiriama subsidija jos transporto kuro išlaidoms kompensuoti.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA00X-1040

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytos kiekvienos subsidijos dydis gali sudaryti ne daugiau kaip 70 procentų visų reikalingų išlaidų.

19 straipsnis. Subsidija asistento (gestų kalbos vertėjo) išlaidoms kompensuoti

1. Kadangi I ar II invalidumo grupę arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį turintiems neįgaliesiems darbuotojams, kuriems nustatytas neviršijantis 40 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, darbo funkcijoms atlikti būtina asistento (gestų kalbos vertėjo) pagalba, tai šioms išlaidoms kompensuoti skiriama subsidija.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta subsidija sudaro 40 procentų subsidijos skyrimo mėnesį galiojančio Vyriausybės patvirtinto minimalaus valandinio atlygio dydžio už kiekvieną I invalidumo grupę arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį turintį neįgalų darbuotoją ar neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas neviršijantis 25 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, ir 20 procentų už kiekvieną II invalidumo grupę turintį neįgalų darbuotoją arba neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis, atsižvelgiant į neįgalaus darbuotojo faktiškai dirbtą laiką.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [X-293](#), 2005-06-30, *Žin.*, 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293

Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, *Žin.*, 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA00X-1040

20 straipsnis. Valstybės pagalbos skyrimo ir mokėjimo tvarka

1. Šiame įstatyme nustatytą valstybės pagalbą socialinėms įmonėms Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka teikia Vyriausybės įgaliota institucija.

2. Šiame įstatyme nustatyta valstybės pagalba gauti Vyriausybės įgaliotai institucijai socialinės įmonės pateikia šio straipsnio 1 dalyje nurodytos tvarkos apraše nustatytus dokumentus, pagrindžiančius subsidijuojamų išlaidų poreikį.

3. Vyriausybės įgaliota institucija išnagrinėja pateiktas paraiškas ir priima sprendimus dėl šio įstatymo 13 straipsnyje nurodytos valstybės pagalbos skyrimo.

4. Vyriausybės įgaliota institucija, vadovaudamasi šiuo įstatymu bei kitais teisės aktais, sprendžia dėl šio įstatymo 15, 16, 17, 18 ir 19 straipsniuose nurodytų išlaidų subsidijuojamos dalies dydžio, neviršijant šiame įstatyme nustatytų apribojimų.

5. Subsidijuojamos tik tos socialinės įmonės išlaidos, kurias ji turėjo po sutarties dėl subsidijų išmokėjimo ir panaudojimo tvarkos sudarymo. Subsidija mokymui bei subsidija darbo vietai pritaikyti gali būti skiriama kompensuoti išlaidoms, kurias socialinė įmonė turėjo per 12 mėnesių iki paraiškos ir kitų nustatytų dokumentų pateikimo.

6. Priėmus sprendimą skirti tikslinę subsidiją, tarp Vyriausybės įgaliotos institucijos ir socialinės įmonės sudaroma sutartis dėl subsidijos išmokėjimo ir panaudojimo tvarkos. Sutarties tipinę formą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

7. Tikslinė subsidija neskiriama, o paskirtoji nemokama, jei visa įmonei skirta pagalba viršytų šio įstatymo 22 straipsnyje nurodytas didžiausias leistinas valstybės pagalbos vienai įmonei ribas.

21 straipsnis. Subsidijų panaudojimo apribojimai

1. Subsidija, skirta socialinei įmonei, privalo būti gražinama visiškai, jeigu socialinė įmonė:

1) pateikia žinomai klaidingą informaciją apie tikslus bei išlaidas, kurioms prašoma konkreti subsidija;

2) nuslepia aplinkybes, svarbias priimant sprendimą skirti konkrečią subsidiją;

3) atsisako suteikti informaciją ar pateikti dokumentus, kurie reikalingi tikrinant subsidijų panaudojimą bei socialinės įmonės ūkinę ir finansinę veiklą;

4) panaudoja subsidijos lėšas kitais tikslais ar pažeisdama sutarties dėl subsidijų išmokėjimo ir panaudojimo tvarkos sąlygas.

2. Panaikinus darbo vietą, kuriai įsteigti ar pritaikyti buvo skirta subsidija, socialinė įmonė privalo grąžinti: panaikinus šią darbo vietą pirmaisiais metais po jos įsteigimo – visą tikslinės subsidijos sumą, panaikinus šią darbo vietą antraisiais metais po jos įsteigimo – 80 procentų subsidijos sumos, o panaikinus ją trečiaisiais metais po įsteigimo – 50 procentų subsidijos sumos. Įdarbinusi į šią darbo vietą pirmaisiais metais po jos įsteigimo asmenį, nepriklausantį tikslinei grupei, socialinė įmonė privalo grąžinti 80 procentų subsidijos sumos.

3. Ilgalaikis turtas, kurį socialinė įmonė įsigijo pasinaudodama subsidijomis, negali būti parduotas, dovanotas ar kitaip perleistas, taip pat išvežtas už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų, įkeistas ar kitaip suvaržytos teisės į jį be Vyriausybės įgalios institucijos leidimo ne mažiau kaip trejus metus nuo šio turto įsigijimo momento. Jeigu socialinė įmonė neįvykdo šių sąlygų, tikslinė subsidija arba atitinkama jos dalis turi būti grąžinama.

4. Tikslinė subsidija arba atitinkama jos dalis turi būti grąžinama valstybei ir tuo atveju, kai ilgalaikis materialusis turtas, kuriam įsigyti (sukurti) buvo skirta subsidija, sužalojamas arba sunaikinamas, nepraėjus trejiems metams nuo subsidijuojamo projekto įgyvendinimo pabaigos, išskyrus atvejus, kai jis prarastas dėl nenugalimos jėgos ar nusikalstamos trečiųjų asmenų veikos, jeigu tai įrodyta įstatymų nustatyta tvarka, arba kai socialinė įmonė lėšas, gautas kaip draudimo išmoką dėl sunaikinto ilgalaikio materialiojo turto, investavo į kitą ilgalaikį materialųjį turtą, išskyrus atvejus, kai draudimo išmokos skiriamos šio įstatymo 13 straipsnyje numatytoms darbdavio išlaidoms dengti.

5. Jei subsidijos turi būti grąžinamos dėl socialinės įmonės kaltės, išieškoma socialinei įmonei faktiškai pervesta subsidijų suma ir sutartyje dėl subsidijų išmokėjimo bei panaudojimo tvarkos nustatyto dydžio palūkanos už laikotarpį nuo subsidijos gavimo iki visiško socialinės įmonės atsiskaitymo su valstybe. Šios palūkanos negali būti mažesnės, negu yra nustatytos Europos Komisijos valstybės pagalbos grąžinimo atveju.

6. Sprendimus dėl subsidijų grąžinimo priima Vyriausybės įgaliota institucija. Jos sprendimai gali būti skundžiami teismui.

22 straipsnis. Valstybės pagalbos dydžio apribojimai

1. Šiame įstatyme nustatyta socialinių įmonių teisė gauti subsidijas nepanaikina jų teisės gauti kituose įstatymuose ar teisės aktuose nustatytą valstybės ar Europos Sąjungos pagalbą, atitinkančią Europos Bendrijos steigimo sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, tačiau bendras šios pagalbos dydis vienai įmonei per trejus metus iš eilės neturi viršyti 51 750 000 litų. Jei valstybės ar Europos Sąjungos finansinė pagalba teikiama ne subsidijomis, ši pagalba išreiškiama subsidijos ekvivalentu.

2. Be šiame įstatyme numatytos pagalbos, socialinės įmonės turi teisę gauti kitą pagalbą tikslinių grupių asmenų darbo užmokesčio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumai padengti, negu nustatyta šio įstatymo 14 straipsnyje, tačiau bendras šios pagalbos dydis neturi viršyti 100 procentų tikslinių grupių darbuotojų darbo užmokesčio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumos.

3. Jei socialinė įmonė gauna valstybės pagalbą šio įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 2 punkte bei 2 dalyje nurodytą valstybės pagalbos rūšių forma iš kelių šaltinių, tai bendra iš kelių šaltinių gautos valstybės pagalbos suma pagal kiekvieną valstybės pagalbos rūšį negali viršyti šiame įstatyme nustatytos atitinkamos valstybės pagalbos rūšies dydžio.

4. Jei paskutinę ketvirčio dieną apskaičiuojama faktiškai gauta valstybės pagalbos suma viršija leistinas ribas, tai per vieną mėnesį nuo ataskaitos apie gautą ir panaudotą pagalbą pateikimo Vyriausybės įgaliotai institucijai termino ši perviršio suma turi būti grąžinama pagalbos teikėjui.

23 straipsnis. Lėšos socialinių įmonių rėmimui

Šio įstatymo 13 straipsnyje nustatyta valstybės pagalba skiriama iš valstybės biudžeto lėšų.

24 straipsnis. Socialinių įmonių kontrolė

1. Vyriausybės įgaliota institucija turi teisę organizuoti ir atlikti socialinių įmonių patikrinimus, kad nustatytų, kaip laikomasi šio įstatymo.

2. Patikrinimų tvarką nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

3. Atlikdami patikrinimą, Vyriausybės įgaliotos institucijos valstybės tarnautojai turi teisę:

1) gauti paaiškinimus žodžiu ar raštu iš tikrinamų asmenų, reikalauti, kad jie ar jų atstovai atvyktų duoti paaiškinimų į patikrinimą atliekančio valstybės tarnautojo tarnybines patalpas;

2) pateikę tarnybinį pažymėjimą ir Vyriausybės įgaliotos institucijos sprendimą atlikti patikrinimą, laisvai įeiti į tikrinamų socialinių įmonių patalpas darbo metu, tikrinti dokumentus, apskaitos registrus bei kitus patikrinimui reikalingus informacijos šaltinius ir pagal tikrinimo medžiagą iš ekspertizės įstaigų ar ekspertų gauti išvadas;

3) išreikalauti ar pasidaryti tikrinamų socialinių įmonių apskaitos dokumentų, sutarčių, įsakymų bei kitų dokumentų ir informacijos kopijas;

4) laikinai, ne ilgiau kaip vienam mėnesiui, paimti tikrinamų socialinių įmonių dokumentus, kurie gali būti panaudojami kaip pažeidimo įrodymai, palikdami motyvuotą sprendimą dėl dokumentų paėmimo bei dokumentų paėmimo aktą.

25 straipsnis. Informacijos apie suteiktą valstybės pagalbą kaupimas

Vyriausybės įgaliota institucija kaupia informaciją apie konkrečioms socialinėms įmonėms pagal šį įstatymą suteiktą valstybės pagalbą ir įstatymų nustatyta tvarka teikia ją Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos institucijoms, atliekančioms valstybės pagalbos teikimo priežiūrą.

PENKTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26 straipsnis. Socialinės įmonės statusą suteikiančios Vyriausybės įgaliotos institucijos funkcijos įgyvendinant šį įstatymą

Įgyvendindama šį įstatymą, socialinės įmonės statusą suteikianti Vyriausybės įgaliota institucija:

1) administruoja valstybės biudžeto lėšas, skirtas socialinių įmonių rėmimui;

2) svarsto ir priima sprendimą dėl socialinės įmonės statuso suteikimo ir panaikinimo juridiniam asmeniui;

3) svarsto socialinių įmonių paraiškas dėl subsidijų skyrimo ir priima atitinkamus sprendimus;

4) kaupia informaciją apie konkrečioms socialinėms įmonėms pagal šį įstatymą suteiktą valstybės pagalbą ir įstatymų nustatyta tvarka teikia ją Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos institucijoms, atliekančioms valstybės pagalbos teikimo priežiūrą;

5) vertina socialinių įmonių pateiktas jų veiklos ir lėšų panaudojimo ataskaitas, teikia metines suvestines ataskaitas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai;

6) šio įstatymo nustatyta tvarka organizuoja ir atlieka socialinių įmonių patikrinimus;

7) prireikus organizuoja mokymus socialinių įmonių vadovams ir personalui, dirbančiam su darbo rinkoje pažeidžiamais asmenimis;

8) rengia ir įgyvendina projektus, skirtus socialinių įmonių veiklai gerinti ir plėsti;

9) kontroliuoja teritorinių darbo biržų veiklą atliekant šiame įstatyme joms nustatytas funkcijas.

27 straipsnis. Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Iki šio įstatymo įsigaliojimo įsteigtoms gamybinėms įmonėms, kuriose 2003 m. ir šio įstatymo įsigaliojimo dieną I, II ar III invalidumo grupę turinčių neįgalių darbuotojų dalis nuo vidutinio sąraše esančių darbuotojų skaičiaus atitiko šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą sąlygą, taip pat gamybinėms įmonėms, kuriose 2003 m. gruodžio 31 d. neįgaliųjų asociacijos buvo įsigijusios šių įmonių akcijų (dalių, pajų), visuotiniame akcininkų (pajininkų, dalininkų ar kitų dalyvių) susirinkime suteikiančių daugiau kaip 1/2 balsų, jų prašymu Vyriausybės įgalios institucijos nustatyta supaprastinta tvarka suteikiamas socialinės įmonės statusas laikotarpiui iki 2004 m. gruodžio 31 d.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos įmonės prašymus suteikti socialinės įmonės statusą turi pateikti Vyriausybės įgaliojai institucijai per tris mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos. Vėliau socialinės įmonės statusas joms suteikiamas šio įstatymo trečiajame skirsnyje nustatyta tvarka.

3. Tais atvejais, kai šiame įstatyme numatyta subsidija skiriama kompensuoti ankstesnio laikotarpio išlaidoms, gali būti kompensuojamos tik tos išlaidos, kurias socialinė įmonė turėjo jau įsigaliojus šiam įstatymui.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

LAIKINAI EINANTIS
RESPUBLIKOS PREZIDENTO PAREIGAS

ARTŪRAS PAULAUSKAS

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. sausio 12 d. Europos Komisijos reglamentas (EB) Nr. 68/2001 „Dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo pagalbai mokymui“.
2. 2002 m. gruodžio 12 d. Europos Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2204/2002 „Dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai, teikiamai užimtumui“.

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-293](#), 2005-06-30, Žin., 2005, Nr. 85-3137 (2005-07-14), i. k. 1051010ISTA000X-293
Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo 3, 4, 8, 10, 14, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas
2.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-872](#), 2006-10-19, Žin., 2006, Nr. 116-4405 (2006-10-31), i. k. 1061010ISTA000X-872
Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo 3 straipsnio pakeitimo įstatymas
3.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-1040](#), 2007-01-18, Žin., 2007, Nr. 17-629 (2007-02-08), i. k. 1071010ISTA00X-1040
Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo 3, 4, 5, 8, 14, 18, 19 straipsnių pakeitimo įstatymas